

VAITELIAISUUSPYYNTÖ POISTETTU

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä uhkaavista tai heikentävistä toimista vastuullisiin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvat rajoittavat toimenpiteet (ns. henkilö- ja yhteisöpakotejärjestelmä); uusien henkilöiden ja yhteisöjen lisääminen listalle; Ukrainan tilanteen vakautta horjuttavien Venäjän toimien johdosta käyttöön otetut rajoittavat toimenpiteet (ns. sektoripakotejärjestelmä); toimenpiteiden laajentaminen.

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Vastauksena Venäjän jatkuvaan hyökkäyssotaan ja erityisesti liittyen sen miehittämiseen Ukrainan alueilla järjestämiin laittomiin vaaleihin, ohjuksilla ja lennokeilla tekemiin hyökkäyksiin Ukrainan siviilikohteisiin, mukaan lukien pääkaupunki Kiovaan, ja Ukrainan kriittistä infrastruktuuria vastaan, sekä vastauksena ukrainalaisten lasten pakkosiirtoihin Venäjälle ja Ukrainan kulttuuriperinnön tuhoamiseen, Euroopan komissio ja ulkosuhdehallinto ovat valmistelleet uutta, kolmattatoista pakotepakettia ja jakoivat esityksensä neuvostolle 7.2.2024. Esityksiä käsitellään EU:n pysyvien edustajien komiteassa (Coreper II), jonka jälkeen neuvoston on tarkoitus tehdä päätös pakotteista.

Suomen kanta

Suomen kannat mukailevat pääasiassa jo aiempien pakotepäätösten valmistelun yhteydessä muodostettuja kantoja, viimeksi 12. pakotepakettia koskeneessa UTP-jatkokirjeessä (EU/1234/2023).

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukraina. Venäjän hyökkäys kohdistuu Ukrainaan, mutta myös koko Euroopan turvallisuusjärjestystä vastaan. Venäjän hyökkäys on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Venäjän tulee välittömästi pysäyttää sotatoimet ja lopettaa toimet miehittämiensä alueiden liittämiseksi Venäjään.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia.

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukraina. Suomi tukee EU:n pyrkimyksiä heikentää ja rajoittaa Venäjän kykyä jatkaa sotatoimiaan ja ylläpitää niitä tukevaa teollisuutta. Venäjän viimeisimmät siviilikohteisiin kohdistuneet iskut sekä pitkittynyt Ukrainan alueiden miehitys korostavat tätä tarvetta. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi pitää tärkeänä pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä. Suomi pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan siihen, että pakotteiden asettamisessa kiinnitetään näihin erityistä huomiota. Koordinaatio kansainvälisten kumppaneiden kanssa on olennaista niin pakotteiden toimeenpanossa kuin pakotteiden kiertämisen estämisessä.

Suomi pitää perusteltuna, että ns. henkilö- ja yhteisöpakotejärjestelmää sekä ns. sektori-pakotejärjestelmää laajennetaan ehdotetulla tavalla. Neuvotteluissa komission esityksestä Suomi tavoittelee mahdollisimman vahvaa neuvottelutulosta.

Suomi katsoo, että ennestään voimassa olevat pakotteet ovat vaikuttaneet oikeasuuntaisesti, mutta niiden toimeenpanoa tulee edelleen vahvistaa. Myös EU:n sisäistä työtä pakotteiden kiertämisen ehkäisemiseksi tulee tehostaa. Pakotteiden tehokas toimeenpano, sekä tulkintojen ja toimeenpanon yhdenmukaisuus kaikissa jäsenmaissa on edellytys pakotteiden kiertämisen estämiselle.

Pakotteiden vaikuttavuuden vahvistamiseksi Suomi pitää tärkeänä EU:n aktiivisia toimia pakotteiden kiertämisen kannalta keskeisiin kolmansiin maihin vaikuttamiseksi yhteistyössä keskeisten kumppaneiden kanssa. Yhteistyön ja diplomaattisen vaikuttamisen ohella on tärkeää, että EU:lla on perustelluissa tapauksissa mahdollisuus ja valmius myös rajoittaviin toimiin.

Suomi katsoo, että on tärkeää, että EU ja sen kumppanit lähettävät vahvan signaalin niille maille, joiden kautta Venäjään kohdistettuja pakotteita kierretään, jotta maat voivat puuttua asiaan korjaavilla toimenpiteillä. Yhtenäinen toimintatapa EU:n kumppaneiden kanssa on pakotteiden vaikuttavuuden kannalta olennaista.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n toimissa lähtökohtana ovat johdonmukaisuus, suhteellisuus ja vahva oikeusperusta. Tähän mennessä EU on toiminut johdonmukaisesti ja lisännyt Venäjään kohdistuvia pakotteita tilanteen niin vaatiessa ja voimassa olevien pakotteiden vaikuttavuudesta kertyvän tiedon valossa. Suomi tukee EU:n toimintatapaa.

Suomi pitää tärkeänä, että EU toimii pakotteissa yhtenäisesti.

Pääasiallinen sisältö

Venäjä ilmoitti 24.2.2022 sotilasoperaation käynnistämisestä Ukrainassa ja aloitti hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Venäjän toiminta rikkoo YK:n peruskirjaa ja kansainvälistä oikeutta. Venäjän hyökkäys ja ohjusiskut siviilikohteisiin ja kriittiseen infrastruktuuriin ovat johtaneet Ukrainassa laajamittaiseen humanitaariseen hätätilaan ja pakolaisuuteen.

EU on asettanut pakotteita Krimin laittoman liittämisen ja Itä-Ukrainan epävakauttamisen seurauksena maaliskuusta 2014 lähtien. Pakotteita on jatkettu ja laajennettu asteittain (UTP 5/2014 vp). Pakotteita laajennettiin 23.2.2022 perustamalla uusi pakotejärjestelmä, kun Venäjä tunnusti itsenäisiksi Itä-Ukrainan Donetskin ja Luhanskin separatistialueet, jotka eivät ole Ukrainan hallituksen kontrollissa, sekä päätti sotilaiden lähettämisestä näille alueille. Pakotteita laajennettiin 25.2.2022 sen jälkeen, kun Venäjä aloitti sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Pakotteita on sittemmin laajennettu useaan kertaan ja kohdistettu myös Valko-Venäjään. Pakotteita laajennettiin 6.10.2022 vastauksena Venäjän toimiin sen Ukrainassa miehittämien alueiden liittämiseksi Venäjään, sekä 20.10.2022 ja 14.11.2022 vastauksena Iranin tekemiin sotilaslennokkitoimituksiin, joita Venäjä käyttää hyökkäyksessään Ukrainaa vastaan. Pakotteita laajennettiin 30.1., 25.2., 24.6., ja viimeksi 18.12.2023.

Lisäksi EU yhdessä G7-maiden ja Australian kanssa asetti 3.12.2022 voimaan kahdeksannessa pakotepaketissa päätetyn venäläisen öljyn kolmansiin maihin kohdistuvien merikuljetusten hintakattomekanismin (UTPJ 44/2022 vp). Vastaava venäläisiä öljytuotteiden merikuljetuksia koskeva hintakattomekanismin tuli voimaan 5.2.2023.

Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden, eli ns. sektoripakotejärjestelmän (perustuu neuvoston päätökseen 2014/512/YUTP ja asetukseen (EU) N:o 833/2014 huomioden niihin myöhemmin tehdyt muutokset) on neuvoston päätöksellä jatkettu 31.7.2024 saakka.

Uusien pakotteiden asettaminen ja laajentaminen

Henkilöpakotteet

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvien rajoittavien toimenpiteiden, eli ns. henkilö- ja yhteisöpakotejärjestelmän (perustuu neuvoston päätökseen 2014/145/YUTP ja asetukseen (EU) N:o 269/2014 huomioden niihin myöhemmin tehdyt muutokset), kohdistamisesta uusiin henkilöihin ja yhteisöihin. Tähän pakotejärjestelmään esitetään lisättäväksi Venäjän hallitusta tukeneita ja Ukrainan epävakauttamiseen aktiivisesti osallistuneita henkilöitä ja yhteisöjä.

Lisättäväksi ehdotetut henkilöt ovat Venäjän asevoimien edustajia tai niitä tukevia henkilöitä, poliittisia toimijoita, Venäjän yhteiskunnan informaatiovaikuttajia, mielipidevaikuttajia sekä Venäjän hallitusta tukevia tai siitä hyötyviä liike-elämän vaikuttajia. Listattavaksi ehdotetut henkilöt ovat myös Venäjän miehityshallinnon virkamiehiä sekä ukrainalaislasten pakkosiirtoihin osallistuneita henkilöitä, mukaan lukien Valko-Venäjän Punaisen ristin johtaja.

Lisäksi ehdotetaan laajennettavaksi vientirajoituksia koskevaa listaa henkilöistä, oikeushenkilöistä, yhteisöistä tai elimistä, jotka ovat sotilaallisia loppukäyttäjiä, osa Venäjän sotateollista kompleksia tai joilla on kaupallisia tai muita yhteyksiä Venäjän puolustus- ja turvallisuusalaan tai jotka muuten tukevat sitä.

Listaan ehdotetaan uusia yrityksiä Kiinasta, Turkista, Uzbekistanista, Thaimaasta ja Singaporesta. Päätöksellä asetetaan siis näihin yrityksiin kohdistuvia vientirajoituksia. EU on pakotteiden valmisteluvaiheessa ollut yhteydessä yritysten emämaihiin tarjoten näille mahdollisuuden puuttua pakotteiden kiertämiseen omin toimin.

Sektoripakotteet

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu myös ehdotus Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden, eli ns. sektoripakotejärjestelmän (perustuu neuvoston päätökseen 2014/512/YUTP ja asetukseen (EU) N:o

833/2014 huomioiden niihin myöhemmin tehdyt muutokset), laajentamisesta seuraavasti: Ehdotetaan pientä laajennusta listaan vientikieltojen piiriin kuuluvista tuotteista ja teknologioista, jotka hyödyttävät Venäjän sotilaallista ja teknologista kehitystä tai puolustus- ja turvallisuussektorin kehitystä. Näihin kuuluu erilaisia elektroniikka- ja tehoelektronikkakomponentteja.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/ITÄ-10, Jyrki Terva, 0295 350 939
UM/KPO-20, Iris Hiltunen, 0295 350 426
UM/OIK-10, Paavo Kotiaho, 0295 351 016
VNK/VNEUS, Tapio Rantanen, 0295 351 190

VAHVA-tunnus

EU/450/2024